

„Edinost“

Jožija enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 1 kron

Naročnino je plačeval naprej. Naročnik, ki ne prejme priložne naročnine, se odziva na stroje.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo poštne številke po 5 stotink (3 avc.) in po 8 stotink (4 avc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, oamrtne in javne zahvale domači oglašit. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje sprejema upravništvo. Naročnino in oglašje je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3. II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Manifestacija v Trstu.

Srednje šolstvo in vseučilišče.

(Govor dra. Otokarja Rybana na manifestacijskem shodu minole nedelje).

Mi moramo na pot narodne omike in izobrazbe!

Dolga leta je bil slovenski jezik popolnoma izključen iz vsake učilnice; stoletja in stoletja je bil duh slovenske ukaželjne mladine uklenjen v verige tujih jezikov. Kmet-skemu ljudstvu sploh niso dajali šol, ker so gospoda hoteli imeti kmeta neumnega, da so ga mogli bolj tlačiti, kakor se to še v 20. stoletju, in pod pokroviteljstvom visoke vlade, prakticira od strani svobodomiselnih in liberalnih signorov v Istri; v mestih pa je vladala v šoli le tujščina, nemščina in laščina, in v zaničevanju domačega jezika so šli tako daleč, da so otroke kaznovali, ako so lezili kako slovensko besedico ter so obešali osla na hrbet tistemu »grešniku«, ki je spregovoril slovensko besedo. Tako so delali tisti napredni in svobodoljubni Nemci, ki so za svoj narod zahtevali izključno rabo nemščine v svojih šolah, ki so v imenu uspešne vzgoje in zdrave pedagogike naglašali, da vsaki omiki podlaga je le materinščina, ki so celo z vseučilišče zapodili latinščino in proslavljali uvedbo narodnega jezika za neprecenljivo pridobitev in zaslužno rodoljubno delo.

Žalostni so bili časi to za slov. narod, ko je moral vsaki Slovenec, ki se je hotel povzpeti na višo stopinjo kulture, zatajiti svoj jezik in svojo narodnost, kakor se to, žalibog, še premnogokrat tudi sedaj godi v našem Trstu.

A prišlo je leto 1848. Svež duh je prešinjal vse narode, zlasti pa avstrijske Slovane. Tudi Slovenci so se začeli v tej narodnostni spomladini zavedati svoje veljave, svojega dostojanstva in zlasti svojih pravic kakor enakopravnih državljanov.

Vsaj v ljudskih šolah je bil polagoma uveden slov. pouk. A že takrat so slovenski rodoljubi spoznali, da narod brez više omike, brez inteligencije, se ne more vzdrževati nasproti sovražnim, na viši kulturni stopinji stoječim narodom, in že takrat so zahtevali na shodih in v spomenicah ustanovljenje slovenske univerze. In glejte to, kar se nam zdi danes skoraj nedosegljiv ideal, to, kar se komaj upamo zahtevati od vlade, to je takrat smatrala vlada sama kakor povsem opravičeno zahtevo ter je storila celo prvi korak za uresničenje te ideje s tem, da je uveljavila slov. predavanja v Gradu in v Ljubljani. No, na naše lepe spomladanske sanje je

padla kmalu slama, ki je zamorila najlepše cvetke, naše najlepše ideje o slov. univerzi, o zedinjeni Sloveniji itd. In pritisk je bil od strani naših političnih nasprotnikov in od strani sovražne nam vlade tako hud, da naš narod ni samo obupal nad uresničanjem svojih idealov, temveč da so celo nekateri naših voditeljev še pred kratkim zasmehovali naše stremljenje po osamosvojenju našega naroda, da je celo neki državni poslanec željo po zedinjeni Sloveniji proglašal za šimero, za neumnost. In pomislite, da je bilo časov — od takrat je minolo sicer že mnogo let — ko se je vlada sama prav resno bavila s to — šimero!

No, danes nočemo delati rekrimacij; veselimo se marveč, da se je naša mladina povrnila k našim starim in edino pravim idealom, da nam je na energičen način pokazala pot, katere se moramo držati, ako hočemo rešiti svoj narod, ako hočemo živeti kakor narod, namreč: pot do narodne omike in izobrazbe.

Jugoslovani hočemo stopiti v kolo prosvetljenih narodov! Tudi mi, ki smo toliko stoletij služili za kulturduger, za kulturno gaojilo močnejšim in srečnejšim narodom, ki smo kakor spredaje straže proti azijskim barbarom čuvali kulturo in krščanstvo: da, tudi mi hočemo sedaj biti deležni te kulture! Saj smo jo krvavo zaslužili!

A kakó se vede proti nam tista država, ki nam mora biti hvaležna za postanek in obstanek svoj? Ne smó se nas smatrati nekakšnimi, ako naglašamo, da se Avstrija ima zahvaliti le nam Slovanom, ako še danes obstoji! Ako morda Avstrija ne misli več na to, pa nismo pozabili mi, da smo mi južni Slovani, izlasti pa južnaški Hrvatje, branili stoletja in stoletja to državo in vso zapadno Evropo pred divjimi Turki, da smo noč in dan prežali na tega strašnega sovražnika, vedno pripravljeni žrtvovati imenje in življenje za cesarja in državo! Nismo pozabili, dalje l. 1848. hrvatski ban Jelačić s svojimi banovci na samem cesarskem Dunaju z junaško roko in pred Dunajčani samimi branil cesarski prestol! Nismo pozabili, da so se v Italiji naši slovanski junaki borili — ne za svojo, temveč za Avstrije slavo in moč...!

A kakó se nam plačuje to? Že nekaj stotinam nemških Židov v slovanski Bukovini so ustanovili kar celo nemško univerzo; za tisoče in tisoče slov. in hrvat. otrok pa ne dajo niti ljudskih šol!

Pitajo nas z barbari, nas, ki zahtevamo omike, ki zahtevamo šole! Barbari so

vsi oni, ki nam šole odrekajo! Barbari so tisti, ki silijo naše nedolžne otročice, naj zatajé svoj jezik! Barbari so tisti, ki kaznujejo naše otroke zato, ker le-ti hočejo v svojem jeziku moliti Boga! Barbari so tisti, ki na Pruskem Poljskem zapirajo na leta in leta poljske matere, ker iste ne pustijo trpinčiti svojih otrok!

Jaz mislim, če mi zahtevamo, naj se naši otroci vzgajajo v domačem, materinskem jeziku, mislim, da s tem ne zahtevamo nič posebnega, ampak samo to, kar drugi narodi. In kako se to vrši na Primorskem? O ljudskem šolstvu so govorili že predgovorniki; jaz pa se hočem baviti se srednjim šolstvom.

C. kr. učiteljske v Kopru.

Najpoprej hočem govoriti o učiteljskih. Kakor Vam je znano, imamo v Kopru šolo za učitelje. Že ta ideja sama, da so takov zavod ustanovili v takem mestu, kakor se je pri nas zgodilo, že to ilustrira najbolj, da niso ta gospoda vedela, česa zahteva pravo učiteljske! V tem zavodu se poučujejo glavni predmeti, ne v slovenskem ali hrvaškem, ampak v nemškem jeziku! Ti reveži, ki prihajajo na učiteljske in ki doma niso slišali niti besede nemškega jezika, morajo se glavne predmete učiti v nemščini in so tako izročeni učiteljem na milost in nemilost. Tudi najtežje predmete se morajo učiti v tem jeziku — katerega učenci, kar rečeno, ne umejo! Posledica takemu postopanju je ta, da se oni učenci, ki niso zmožni tega jezika in ki niso posebno talentirani, ne morejo dobro vzgojiti in da se tudi nemškega jezika ne naučijo!

Pa kam so postavili to učiteljske? V jedno od zadnjih istrskih gnezd — v Koper. Učiteljske, ki ima nalogo napraviti dobrih, izvrstnih mož, se nahaja torej v mestu, ki je za 100 let nazaj za drugimi mesti, ki je zaspalo takrat, ko so iz njega zapodili benečanskega leva in ki od takrat spi naprej! In jaz vprašam: česa in koliko se morejo naši dijaki na takem učiteljskem naučiti za svojo bodočnost, za svoje življenje?! Namen šole vendar ni samo ta, da se učenci nekaj na »pamet« naučijo, temveč: da se pripravijo za praktično življenje — za svoj poklic! In ne samo to, da se naši dijaki v takem mestu in v takem zavodu ne morejo ničesar učiti za svoje poznejše življenje, oni so tudi izpostavljeni napadom prebivalstva in to samo zato, ker so Slovenci ali Hrvatje! To se godi vsaki teden, da so tepeni in ranjeni! A oni, ki so poklicani, da jih branijo, se nič ne brigajo za to in ako se jih opozarja na njihovo dolžnost, odgovarjajo: tam je sodišče, naj se obrnejo do istega!!

Če kdo v Pragi kakemu buršu pove

resnico v lice, to vam završe vsi nemški časopisi in obrekujejo Prago, kakor barbarsko mesto! V Kopru pa se ničesar ne stori, da bi naše dijake obranili, ampak puščajo jih brez vsake obrambe in jih zraven tega in po vrhu še kaznujejo disciplinarno. — Mi nismo poklicani danes, da branimo taktiko naših dijakov, ki so stopili v štrajk; ravno nasprotno: mi jim svetujemo, da se povrnejo v Koper. Ali to pravico imamo, da v svojem imenu naših bodočih dijakov slovesno protestiramo proti takim razmeram, proti takemu sistemu in proti temu, da setakov zavod pušča v takem mestu, kakor je Koper!

Naši dijaki se morejo uspešno pripraviti za svoje življenje in svojo težko nalogo le v večem mestu, kjer lahko občujejo z inteligencijo! In zato bomo predlagali denes resolucijo, da se ta zavod preloži v Trst.

Gimnazije in realke.

Mi imamo še srednjih šol, oziroma: mi jih — nimamo! In zato smo prisiljeni pošiljati naše otroke v nemško-italijanske srednje šole. To so: gimnazije in realke. Državnega osnovnega zakona člen XIX. zahteva, da se vsaki narodnosti daje priložnost, da more v svojem jeziku vzgajati svoje otroke! Hrvatje so pred dvema letoma dobili hrvatski gimnazij v Pazinu, a čujte: od strani vlade se je smatralo to za politično koncesijo? Torej politična koncesija!?

Tako se sodi v Avstriji o našem šolstvu! In jaz vprašam: zakaj nam nočejo dati srednjih šol? Nočejo nam jih dati, ker smatrajo to, kakor sem že omenil, za politično koncesijo! In ker menijo torej, da z gimnazijem v Pazinu so že Hrvatom dali politično koncesijo, mislijo, da ne smejo tako hitro dati pol. koncesije drugemu, Hrvatom sorodnemu narodu, t. j. Slovencem!

Mi smo do sedaj pošiljali svoje otroke na nemške srednje šole in smo bili zadovoljni, ako so na teh zavodih vsaj dvakrat na teden poučevali slovenščino. To je šlo nekaj let še precej dobro in Slovenci so dobro napredovali na teh zavodih in bilo je let, ko so bili Slovenci in Hrvatje v osmem razredu celo v večini. V zadnjem času pa se je stvar nekaj spremenila. Dočim so nas v prejšnjih časih še trpeli — začel je v najnovejšem času popolnoma nov sistem. In sicer tudi na državnih ljudskih šolah — oprostite mi, da omenjam tu tudi teh, ker je potrebno v označenje sistema.

Dočim so namreč v prejšnjih časih na nemških ljudskih šolah nastavljali učitelje, ki so bili zmožni našega jezika in ki so našim

poštenje in zvestobo in med strahom pred možnostjo izdajstva — ženskega pada.

Revež ni vedel, kaj bi ukrenil, kam bi se obrnil. Bil je v stanju absolutnega pomanjkanja vsake energije, potrebne, da bi se odločil za kakov določen nadaljnji korak.

Poštari ga je motril pogledom pol pomilovalnim, pol porogljivim. Brčkone z namenom, da se Edvarda iznebi, je ponudil istemu, da mu najde človeka, ki ga bo znal spremiti v oni del mesta, kjer stoji palača markijeva.

Edvardu ni preostajalo drugega, nego da je vsprejel ponudbo. Še hvaležen je moral biti. Slednjič je sprevidel tudi sam, da se mora za nekaj odločiti, ako hoče kaj doseči. In doseči mora, mora — gotovost. Gotovost, pa naj je že še tako grozna! Izvedeti mora, da-li je Lavra še v Parizu in morda zaprta in čuvana od markijevih pomagačev, ali pa je — res, kar mu je govoril poštar o njej!!

(Pride še.)

P O D L I S T E K

Za dežjem solnce sije.

— Povest iz prejšnjih stoletij; prevel Bukovič. —

Edvard se ni varal. Poštariju je trebalo sicer dolgega dopovedovanja in razmišljanja, predno se je domislil osebe, o kateri je poročeval došli tujci mož. Slednjič pa se je domislil vendar-le. Po takem bi bilo soditi, da je bil marki precej znana, prononcirana oseba.

— A njega zasledujete?! je vskliknil poštar.

— Da njega!

— Dragi gospod — je govoril poštar porogljivim nasmehom — brčkone ste se zastoj potrudili na dolgo pot v Pariz.

Edvard je prebledel in je vskliknil:

— Za božjo voljo, kaj se je zgodilo žnjim?!

Poštari se je zopet nasmehnil porogljivo in je izgovoril s tisto hladnostjo in brezbriz-

nostjo, s katero govorimo o vsakdanjih navadnih stvareh:

— E, dogodilo se mu je, kar tolikim drugim v sedanjih časih. Postal je nevidan, zginol je, ker ga — iščejo.

— Iščejo? Kdo? Zakaj? Kaj je naredil?

Poštari se je neprestano smehljaj tej navjivosti Edvardovi; zabavalo ga je, videčega človeka, ki nič ne ve o tem, da se je v Parizu odprl vulkan, ki se svojimi izbruhi pretresa ves svet. Pojašnjeval je nadalje zbežganemu in poparjenemu Edvardu:

— Da, izgubil je, pobegnil! In potem pristavil, šaló se frivolno:

— Pa veste, ni je odkuril sam, ampak je vzel tudi — njo seboj!

— Njo?! Kam?!

Tako je zakričal Edvard. Zadelo ga je in porušilo, kakor kedar švigne strela iz oblakov in treskne v deblo ter je razkolje.

In kakor da je hotel neusmiljeni mož natočiti Edvardu kupo grenkosti do vrha, jel je pripovedovati razne pikantnosti, ki so

jih prijatelji markijevi pripovedovali o tem begu. A vse te pikantnosti so se vrhovatile v trditev, da je kaj rada šla žnjim, da ga je torej — popolnoma vredna.

To pa je bilo ravno za Edvarda najhuje, kar se mu je moglo sploh zgoditi: da so mu začeli jemati vero v njo, ki mu je bila vzor devojke! Krčevito, nervozno si je posezal v lase in potem zopet stiskal pesti.

Zapadel je tistemu najhujemu duševnemu razpoloženju, ko človek omahuje med upom in strahom. Komaj si je našel razloge, ki so nepobitno govorili proti temu, da bi Lavra mogla tako nizko pasti, in sramoval se je pred samim seboj, kako da je sploh mogel dati prostora taki misli; a že so se mu oglašali nasprotni glasovi: ženska je ženska, ženska je slabotna stvar, lahko pristopna sladki besedi in blesteči oblubi.

— In vendar, ne ne! Ne more biti, da bi me bila Lavra izdala in prevarila... Pa če bi bilo vendar-le res...?

Tako je omahoval pred vero v žensko

otrokom, zahajajočim v te šole in ne umeva-
jočim nemščine, šli na roko in jim pomagali
— nastavlja pa sedaj take učitelje, ki znajo
samo nemščino, in to takov dijalekt, da jih
niti pravi Nemci ne umejo. Sem doli k nam
pošiljajo Nemce s severne Češke, ki govorijo
poseben dijalekt ali pa tudi s Tirolskega!
Tam na Tirolskem pa govorijo že tak dija-
lekt, da jih niti — odpustite mi! — sam
hudič ne ume! In ti učitelji naj učijo našo
mladino?!

Pa kaj nam pravijo? Pravijo: čemu pa
hodite v te naše zavode?!

Jaz pa jim odgovarjam, da, ako ne bi
slovenski in italijanski stariši pošiljali svojih
otrok v te nemške šole, bi morali te šole
tako zapreti, ker Nemci nimajo toliko otrok,
da bi polnili zavode!

Čemu da pošiljamo otroke v te šole?!

Kaj takega bi mogli morda predbacivati
Italijanom, ki imajo vse polno svojih ljudskih
šol, trgovske šole, gimnazije, meščanske šole,
realke itd., ne pa nam, ki v Trstu nimamo
nobene šole!!

Nam pa zakon ukazuje, da **moramo**
pošiljati otroke v šole in če jih ne pošiljamo,
nas kaznujejo! Sedaj pa so začeli poditi,
eziroma ne vsprejemati naših otrok v te šole.
Ako bi bilo kaj pravice, bi morala biti stvar
prav za prav tako, da bi najpoprej zavračali
laške otroke, ki imajo dovolj svojih ljudskih
šol; a ne da poprej vsprejemajo njih in od-
vračajo naše!

Ali ne samo da se z nami postopa na
tak način, ampak tudi duh, ki vlada na teh
zavodih — ljudskih in srednjih šolah — je
nam neprijazen in jaz povdarjam, da se na
teh šolah nahajajo taki profesorji-učitelji, ki
so bili disciplinarno premeščeni, ki samo
propagirajo svoje nemške ideje
in napadajo ob vsaki priliki
našo narodnost, kakor se je na pr.
lanjskega leta zgodilo na naši nemški gimna-
ziji... Namesto pa da bi bili postopali proti
dotičniku, je gospod ravnatelj — Tirolec —
zadužil stvar!

Mi to iznašamo na dan in zahtevamo, da
se na teh zavodih, ki so **e. kr.** in za katere
torej tudi mi plačujemo, da se proti nam in
naši narodnosti pravičnejše postopa!

Mi ne zahtevamo nobenih protekcij in
nobenih koncesij, ali moramo zaklicati na
ves glas: da ta zavod ne stoji na
nemških, ampak — to lahko rečemo
— na slovenskih tleh, ker okoli
in okoli tega mesta bivajo Slo-
vencei!

Kakor je država dala srednje šole Ita-
lijanom, tako jih mora dati tudi nam! In
ako je bilo mogoče ustanoviti slovenske sred-
nje šole na Kranjskem, je tudi mogoče usta-
noviti iste v Trstu in v Gorici.

Kadar se pritožujemo, da vlada ne na-
stavlja dovolj slovenščine množnim uradnikom,
se vlada izgovarja, da jih ne more dobiti
slovenskih, da ni prosilcev! Ako nam ne dajo
šol, kako morejo zahtevati od nas, da bi
producirali dovolj inteligence? Kdo je to-
rej odgovoren, da ni zadosti slovenske inte-
ligence, da ni slovenskih kompetentov na
razna mesta na državnih uradih? Država je
kriva!

Mi plačujemo državi davke; zato imamo
tudi pravico zahtevati od nje, da nam da
dovoljnih šol. Državi ne zadošča, da imamo
dovolj vojakov, ona mora skrbeti tudi za
kulturne potrebe vseh svojih narodov! Od
države je odvisno: ako bi hotela, bi imela
tudi dovolj državnih uradnikov. Mesto tega
pa vlada vedno bolj iztiska naš jezik in naše
dijake iz državnih šol.

(Zvršetek pride.)

Nevarnost razdora na Slovenskem.

V.

Politično razjedanje uničuje se tisto malo
gospodarske organizacije, katero so ro-
doljubi po tujih zgledih in tipih začeli z ve-
likimi težavami utrjevati med narodom. Go-
spodarske zasnove imajo v sebi moč, da
utegnejo vplivati tudi na politično življenje.
Kako ne? Saj se je od začetka vsega
političnega gospodovanja združevala s tem
tudi gospodarska moč, in narobe: kjer je
bila gmotna sila, se je delila in združevala
tudi politična moč in oblast. Takó more torej
vplivati sedaj politika na gospodarstvo, sedaj
poslednje na prvo. In to jedenkrat dobro,
drugikrat slabo, škodljivo. Tudi moderne,

skromne gospodarske posnetke in zasnove so
začeli takoj rabiti v politične namene in s
tem tu in tam tudi zlorabiti jih. Tako
se godi sedaj tudi na Slovenskem. Poso-
jilnice imajo sedaj že ne le po vseh de-
želah, temveč tudi po okrajih in celo v
jednem in istem okraju po raznih občinah.
Radi tega pa, da se nasprotni stranki truditi,
s posojilnicami pospeševati svojo politiko ni
nič čudnega. Škoda nastaja za narodno go-
spodarstvo le tedaj, kadar se bo takih osnov
napravilo več, nego jih je potreba, in ako
nastaje v njih nered, kakor se to dogaja
često. Jednako so si tu in tam zasnovali po-
trebovalna ali takozvana konsumna dru-
štva. Tudi taka društva so sama na sebi
opravičena; zlorabiti pa se morejo ravno takó,
kakor posojilnice. Ali zastran zlorabe
ne treba še uničevati vse za-
snove! Zlasti med tuji po mestih so
konsumna društva celó dobra organizacija
tudi v narodnem in narodnogospodarskem
pogledu. V obče so gospodarske združbe
zasnove narodnim slojem v korist, tudi če
ima kak posamični podjetnik škodo za-
stran tega.

Na Kranjskem in Goriškem seveda iz-
podkopujejo pristaši nasprotnih strank tudi
take zasnove; to je umevno, ali s stališča
narodnih gospodarskih koristi ni opravičeno
to. Konkurenco delati z novimi nepotrebnimi
gospodarskimi osnovami, pomenja osnove
same uničevati, narodu gospo-
darski škodovati in ga postav-
ljati zopet v poprejšnje stanje
neorganizovanja. Katoliška stranka
na Kranjskem ima o tem pogledu mnogo na
vesti, a grešila je tudi napredna stranka, ker
je vsled nasprotstva hotela pokopati tudi to,
kar je samo na sebi dobrega, n. pr.
ravno na konsumnih družtvih.

Že davno pred sedanjim razporom ste se
obe stranki ločili tudi v narodni literaturi.
Najmanj so mogli škodovati »družbi sv. Mo-
horja«, ker se mora ta držati svojega namena,
da narod poučuje preprosto. Družba je v
rokah duhovnikov, in na to stran imajo naj-
večje zasluge za družbo in narod. Kolikor se
da družbi očitati, je v tem, da podaje kake
stvari ali brez potrebe ali pa v prevelikem
obsegu.

Pri »Matici Slovenski« je vpliv politič-
nih strank še bolj očit, in vpliv katoliške
stranke prirezuje mnogokako pero, da du-
ševne tice ne morejo vzletati takó, kakor bi
mogle in hotele.

Tako zvasi posebni »svetovni nazor« so
vstvarili in vzdržujejo v Ljubljani dva lepo-
slovna, tudi znanstvu odprta lista.

Družbo sv. Cirila in Metodija bi najbrže
obe politični stranki najrajši razkrojili, ko bi
mogli; a narod v celoti kaže vsaj tu toliko
moralne moči, da se obe stranki sramujeta,
izpodkopati to družbo, da-si jej kažeti vsaka
po svoje prijaznost ali neprijaznost.

Čitalnice in bralna društva se že dele
pod vplivom napredne in katoliške stranke
in sicer so že pred dvajsetimi leti bili začeli
cepiti te narodne zasnove. Razdejana poli-
tika slabi vsekakor tudi čitalnice in tu zbi-
rajoče se skromno socialno življenje.

Kjer morejo, posejajo politične stranke
tudi po starejših političnih družtvih, in kjer
jih ne morejo razcepiti ali pa napraviti po-
leg njih enakih tekmovalnih društev, pa na
shodih teh društev že ni več stvarnega pre-
tresanja in mirnega zborovanja, in množice
se hujkajo, da napravljajo celó skandale. —
Množice, ki so bolj ali manj lahkomiselne,
imajo ob takih prilikah svoj poseben »gau-
dium«. Ko bi le pri tem ne trpel narod mor-
alno, bi na vse zadnje privoščali strankam,
da se usoda maščuje nad njimi, in da imajo
množice svoje veselje. Tako pa so tudi take
zaresnostjo združene — komedije le tužnega
zadržaja.

Ni naš namen, da bi natanko označevali
posledice razpora na Kranjskem in Goriškem;
razvidno je dovolj, da je ta razpor pravi
razdor v političnem, gospodarskem, družab-
nem, literarnem in moralnem življenju. Na-
rodno politični in moralni interesi največ trpé,
potem pa socialni in gospodarski. Strasti
sovražstva, maščevanja in škodoželjnosti se
vnemajo in večajo; moralno itak že nizka
višina narodnih množic se še bolj niža, na-
mesto da bi se višala. Množice se — če tudi
morda proti računom in volji obeh političnih
strank — v razsajanju in podivjanju bližajo
duševnemu razpoloženju delav-
cev, kolikor so isti v taboru soci-
jalne demokracije. In s takim sadom
se koncem koncev ne moreti opravičeno po-

našati ne katoliška, ne napredna stranka na
Kranjskem in Goriškem!

Ali pa hočeti obe stranki morda tekmo-
vati z vodstvom nemške socialne demokracije?
V tem smislu bi bili obe stranki zares vredni
»prijateljei« delavcev, za katere imati tu in
tam toliko sladkih besed! Takó bi kazale
slovenske množice po mestih in kmetih soro-
den značaj; po mestih in tovarnah vsled
vodstva požidene socialne demokracije; na
kmetih pa vsled sedanjega zavajanja po na-
predni in katoliški stranki slovenskega na-
roda. Kaka harmonija v razdivjanosti! Vsaj
tu bi kazali »zjedinjeno« Slovenijo, katero
obe stranki takó lepo teptati niže in niže!

No, oglejmo si nekoliko поблиže ti dve,
za narod slovenski v sedanjí dobi toliko za-
služni stranki!

Proti duhu, ki vlada.

V seji zbornice poslancev dne 29. no-
vembra 1901. so posl. Spiničič in tovariši
stavili nastopno interpelacijo:

Pred kakimi tremi tedni je lastnik go-
stilne v Bazovici, okolice tržaške, Josip Ur-
bančič, ki je splošno znan poštenjak, ob 3.
uri popoldne dobil povabilo, da se ima na-
slednjega dne predstaviti e. k. kazenskem
sodniku, dru. Seitzu, da bo zaslišan kakor
priča v nekem slučaju.

Urbančič ni hotel vsprejeti poziva, v
prvo zato, ker je bil isti v italijanskem je-
ziku, v drugo zato, ker mu je došel pre-
pozno. Prvo, da je namreč Urbančič zato
odklonil poziv, ker je bil isti v italijanskem
jeziku, je bilo izrecno povedano v poročilu
sodbenega sluga.

Kakih deset dni potem je Urbančič iz-
vedel od e. kr. orožniškega postajevedje, da
bo vsled naloga e. kr. dež. sodišča se silo od-
veden pred kazenskega sodnika, in v resnici
je Urbančiča potem e. k. orožnik odvel pred
sodišče.

Urbančič je nemudoma in energično pro-
testiral proti takemu postopanju.

Ker pa tako postopanje ni žaljivo samo
za Urbančiča, ampak je globoko žaljivo tudi
za slovensko narodnost in nasprotuje to po-
stopanje toliko določilom osnovnih državnih
zakonov, kolikor kazensko pravnemu redu;
ker ima namreč vsaki prebivalec Trsta
in okolice, v katerem obsežju je slovenski
jezik deželni jezik, pravico, da e. k. oblasti
ustmčno in pismeno občujejo žnjini v slo-
venskem jeziku, in je bila torej odklonitev
italijanski sestavljenega in od oblasti izda-
nega poziva od strani Urbančiča popolnoma
opravičena, in je že iz tega razloga omenjeno
postopanje e. k. deželnega sodišča povsem
protizakonito;

in ker ima po § 159 kaz.-pravnega
reda e. kr. sodnik le v nujnih slučajih pra-
vico, da rabi silo, dočim je bil Urbančič
pozvan kakor priča v nekem slučaju tatvine
jabolk v vrednosti 20 K, slučaju, katerega
je e. kr. državno pravdnstvo odstopilo e. k.
okrajnemu sodišču, in gledé katerega slučaja
je ista oblast zaustavila postopanje na e. kr.
deželnem sodišču radi zločina tatvine, in torej
niti ne more biti govora o kakem nujnem
slučaju, in ker se e. kr. deželno sodišče tudi
ni držalo postopanja, predpisanega v imeno-
vanem § za nujne slučaje, to je: opomina in
zažuganja;

in slednjič, ker se v postopanju e. kr.
deželnega sodišča proti Urbančiču ne more
videti nič drugega, nego sovražnega duha, ki
že mnogo let nadvladuje sodne kroge v Trstu
in v Primorju proti slovenskemu in hrvat-
skemu jeziku in narodnosti,

si dovoljujejo podpisani postaviti do nje-
gove ekscelence, gospoda ministra za pravo-
sodje, vprašanje:

Je-li njegova ekscelenca pri volji, naj-
stojže preiskati tu opisani slučaj in nastopiti
proti dotičnemu justičnemu uradniku, ki je
nezakonito postopal, in sploh ukreniti po-
trebno, da bodo justične oblasti in justični
uradniki v Trstu in v Primorju postopali
objektivno, to je: strogo po zakonu?

Na Danaju, 25. novembra 1901.

Politični pregled.

V TRSTU, dne 7. decembra 1901

**Vprašanje jugoslovanskega vse-
učilišča v državnem zboru.** Včeraj
torej je v zbornici poslancev prišel vendar
v razpravo nujni predlog za ustanovitev jugo-
slovanskega vseučilišča v Ljubljani in s tem
je bilo vprašanje, ki je nakrat, z naglico, ne-
verjetno v nas Slovenih, obvezlo in pod-

žgalo ves narod, inavgurirano tudi v zbornici,
v zakonodajnem zastopu.

To je dogodek zgodovinske važnosti,
epohalnega pomena za naš slovenski okvir, ki
ostane z lapidarnimi črkami zapisan v zgo-
dovini kulturnega razvijanja našega naroda.
Korak je storjen, tisti odločni korak, s kate-
rim si sami nismo upali pred svet in smo
odlašali žnjim in odlašali, ker sami nismo
prav verjeli, da smo že pripravljeni in zreli
za tako zahtevo.

Ali predno napišemo par opazk o seji
zbornice poslancev, ki je bila posvečena
idejalu našega dosedaj preziranega in zlasti
ozirom na njegovo kulturno vrednost бага-
teliziranega naroda, moramo se nekoliko oddol-
žiti na adresu gg. akademikov naših v
Gradeu.

Minoli četrtek smo bili dobili od gg. aka-
demikov iz Gradea izjavo, naperjeno proti
vsem slovenskim državnim poslancem radi
glasov z Dunaja, da so se v vseučiliškem
vprašanju nekako odtegnili, umakniviši dotični
nujni predlog. Gg. akademiki graški so nas
naprosili, naj tudi mi natisnemo izjavo nji-
hovo. Mi umejemo razburjenje gg. akademi-
kov in bi bili iz vse duše radi nstregli
njihovi želji. Saj smo tudi mi z največo
radostjo pozdravili akcijo, za katero je dala
inicijativo naša akademiška mladina — na
čemer jej ostanemo hvaležni za vedno — in
ki je prišla v deželo kakor da je sredi mr-
tvila zime napočila cvetoča pomlad, vzbuja-
joča naravo in odevajoča jo zelenjem in
evetjem. In gg. akademiki naj bodo uverjeni,
da tudi za bodoče ostanemo navdušeni misi-
jonarji te ideje in grajalec onih, ki bi jo za-
nemarjali, ostanemo to — do nje uresničenja.

Ali mi nismo hoteli hiteti s priobčenjem,
ker nismo imeli absolutne gotovosti, kako-
stojé stvari in kako so ukrenili naši poslanci.
Zato nismo hoteli ni delati poslanecem kri-
vice, ni eventualno škodovati stvari. In res
smo še istega dne dobili glas z Dunaja, da
se naši poslanci niso udali, ampak da pride
predlog v petek v razpravo v zbornici. In
prišel je! Menimo torej, da nam gg. akade-
miki v Gradeu danes sami ne štejejo v zlo,
ako smo bili v četrtek — kunktorji!

Včeraj torej je zbornica razpravljala o
nujnem predlogu radi jugoslovanskega vse-
učilišča in je — nujnost odklonila. To ni
menda presenetilo nikogar. Z ozirom na raz-
mere v zbornici in na prošloto »objektivnost«
Körberjeve vlade bi bilo glasovo pričakovati,
da bosta $\frac{2}{3}$ zbornice glasovali za nujnost.
(Za nujnost je namreč potrebna $\frac{2}{3}$ večina).
Tudi ko bi bili vsi Slovani soglasni, bi bila
nujnost odklonjena. Pa niso bili. Poljaki so
sicer — saj drugače ne morejo — meritorno
za predlog, ali glede nujnosti so bili zopet
diplomati in »državniki« ter so potegnili
— z vlado!

Tudi to nas ne sme nimalo popariti, da
je naučeni minister s kruto roko trgal pisano
cvetje, vsklilo toli bujno v slovenskih srcih.
Od člena kabineta Körberjevega nismo pri-
čakovali drugega. No, mi imamo tolažljivo
zavest, da ministri prihajajo in odhajajo, na-
rodi pa ostajajo se svojimi idejali in aspira-
cijami. A g. Hartel nam ni bil toliko zopern,
kjer je odkrito označal svoje stališče, nasprotno
ideji jugoslovanske univerze, ampak skrajno
nesimpatičen nam je bil, ko se je delal le-
pega, ko je postal neiskren, hinavski. Za-
gotovljaj je namreč, odklonivši idejo jugoslo-
vanskega vseučilišča, da boste z radostjo
odobrali izvedljive predloge, ki
morejo služiti kulturnemu raz-
voju dotičnega naroda!

Čitatelji, sedaj Vas pa prosimo, postavite
poleg izreka ministrovega fakt, da nam v
Trstu tudi Körberjeva vlada z istim naučnim
ministrom Hartelom niti rešiti neče prošnje
za jedro bomo ljudsko šolo!
Takova je torej tista »radost«, s katero gospod
minister Hartel povspesuje vse izvedljivo, kar
more povspesuje kulturni razvoj našega na-
roda! Ali pa morda glede nas Slovencev niti
jedna borna ljudska šola ni izvedljiva, pa
bodi, da bi imela služiti tisočim otrok?!

Tudi italijanski poslanec Hortis se je v imenu
svojih somišljenikov izrekel proti jugoslovan-
ski univerzi. Tudi to nas ni presenetilo.
Kdor je slep, ne vidi tudi svoje koristi. Za
danes se nočemo pripraviti z možem, ali za-
pomnijo naj si on in tovariši, da so z včerajšnjim
glasosovanjem s sekiro mahili ob korenike
zahtevane italijanske univerze.

Kakor smo vsikdar odkriti in lojalni,
tako hočemo danes odkritosrčno tu izreči svoj

(Dalje v prilogi.)

dvom, da li je bilo dobro v taktičnem pogledu, da je narodno-konservativna stranka ravno dr. Šušteršiča poslala kakor prvega govornika v boj? Ne vprašujemo tega zato, ker hočemo mi kaj očitati dru. Šušteršiču, ali z ozirom na to, kar se je godilo v zbornici v nedolgi minulosti in radi česar je bilo a priori pričakovati viharjev, ako za vsučilišče nastopi dr. Šušteršič, je moral v konservativni stranki navstati pomislek, da določitev dra. Šušteršiča glavnim govornikom bi utegnila škodovati stvari sami.

Nujnost je torej odklonjena, ali stvar ni in ne bo odklonjena nikdar, ako bomo znali čuvati in delati. Prvi, težki korak je storjen! Vprašanje svojega idejela smo spravili pred veliki svet; na nas je, da to vprašanje ne zgine z dnevnega reda, dokler ne bo rešeno v zmislu želje vsega naroda slovenskega in po zahtevi sloveske kulture in civilizacije. To ostani vprašanje odslej, skupno nam vsem — ob katerem naj izginjajo vse difference. Okolo tega vprašanja naj se zbira ves narod; a združenemu in v svojem hotenju zloznemu narodu je zmaga zagotovljena!!

Državni zbor. (Zbornica poslancev.) Vsenemec, posl. Berger je, nadaljujé svoj govor, trdil, da se število italijanskih slušateljev na avstrijskih univerzah manjša od leta do leta.

K temu je posl. Hortis pripomnil, da laški visokošolci pohajajo univerze v Italiji.

Posl. Berger je nadalje trdil, da je ustanovitev laške univerze popolnoma nepotrebna se znanstvenega in kulturnega stališča, ker, kdor izmed Italijanov se hoče v Avstriji odlikovati, da mora poznati nemški jezik. Fakt, da so Italijani izbrali Trst sedežem svojega zahtevanega vsučilišča, dokazuje jasno njih irredentistične cilje. Mi Nemci, je menil govornik, res ne ponemčimo nikoli popolnoma tržaškega prebivalstva, ali protiviti se moramo najenergičnejše temu, da se Trst poitalijanči. Trst je jedino nemško pristanišče na jabolji Adrije in četudi nam ne bo nikoli mogoče, da bi to mesto spremenili v popolnoma nemško mesto, moramo je vendar germanizirati potom upljiva nemške trgovine in nemškega duha. Radi vsega tega ne moremo glasovati za ustanovitev italijanske univerze. (Začetkom svojega govora — priobčenega v večeršnjem brzojavnem poročilu — se je izrekel posl. Berger tudi proti ustanovitvi jugoslovanske, kakor tudi sploh kakoršesihodi nenemške univerze v Avstriji.)

Naučni minister p. l. Hartel je v svojem dolgem govoru povdarjal, da je za šolsko upravo vprašanje ustanovitve kake univerze silno težavno; omerjal je, kake težave je delala ustanovitev univerze v Černovecu in pa razdeljenje pruske univerze v češko in nemško. Sedaj pa ne gre za ustanovitev jedne same univerze, temveč za ustanovitev petih ali celo šestih univerz. Take težavne naloge bi ne mogla rešiti nobena šolska uprava. Jedna univerza — je nadaljeval Hartel — se ne more kar dekretirati potom zakona, temveč mora polagoma dozoreti potom dolgega intelektualnega razvoja. Pripomnil je, da je Avstrija v razvoju visokih šol mnogo zaostala za drugimi državami.

Minister je zatrdil, da bi z veseljem podpiral intelektualni razvoj interesiranih narodnosti in da ne odreja Jugoslovonom sposobnosti v to, da dosežejo ono intelektualno stopinjo, ki bi sama od sebe povzročila potrebo ustanovitve lastne univerze, da pa dvomi, da bi mogli množestvilni slovenski učenjaki doseči kake uspehe na tako mali univerzi, katera bi se morda ustanovila se skromnimi sredstvi.

V razpravo so posegli nadalje za nujnost: posl. dr. Žaček (Čeh), dr. Ferjančič, dr. Klavž in glavni govornik dr. Ploj; k govorom le-teh se hočemo še povrniti; proti nujnosti so govorili: posl. dr. Hortis, vitez Jaworski (ki je izrazil sicer svoje simpatije za stremljenja Jugoslovonom, a izjavil, da Poljaki z ozirom na državne interese ne morejo glasovati za nujnost), potem dr. Pommer, dr. Kathrein in generalni govornik proti dr. Hoffhardt. O glasovanju je zbornica nujnost predloga odklonila.

Vojna v južni Afriki. Vrhni odbor liberalne stranke na Angležkem je imel te dni v Derbyju sejo, v kateri so po dolgi razpravi sprejeli resolucijo, ki pravi, da je sedaj najugodnejši čas, da Anglije sklene časten in trajen mir v južni

Afriki. V ta namen naj bi se odposlal v južno Afriko izrelen komisar. Resolucija protestira proti odpravi konstitucije v Kaplan-diji ter zahteva, da se ukrene potrebno v zmanjšanje umrljivosti burskih žen in otrok v koncentracijskih taborih v južni Afriki. Slednjič je odbor izrekel neomejeno zaupanje vodji liberalne stranke v parlamentu, Campbell-Bannermanu.

Listi zatrjujejo, da vesti o mirovni pogajanjih med Angleži in Buri vendar niso popolnoma neosnovane. Drugi pa hočejo zopet vedeti, da gre le za pogajanja v dosegu premirja, katera pogajanja naj bi se vršila med lordom Kitchenerjem in jednim burskih poveljnikov in sicer Botho ali Dewetom.

Lord Salisbury je imel na banketu, prirejenem princu Galeskemu in njegovi soprogi na čast, govor, v katerem se je dotikal vprašanja južnoafriške vojne. Dejal je, da je nedvomno, da imajo Angleži v sedanjem trenutku mnogo sovražnikov, ali tolažilen je fakt, da njihovo postopanje odobravajo vsi njih bratje po angleških kolonijah, kar se je izkazalo o ravno kar dovršenem potovanju prince Galleškega po teh kolonijah. Sicer, je izjavil lord Salisbury, ne more drugim narodom priznati pravice, da se Angležem postavljajo za sodnike. V inozemstvu da se je premalo upoštevalo soglasje vseh bratov njihovih po obširni državi britanski.

Tržaške vesti.

Maša zadušnica po pok. Franu Kalistru se bo darovala prihodnji četrtek dne 12. t. m. ob 11. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Antona novega. Prepričani smo, da tržaški Slovenci, — ki se vsled tega, da se je truplo blagopokojnega Frana Kalistra prepeljalo iz hiše žalosti naravnost na pokopališče, niso mogli udeležiti pogreba, kakor so želeli — uporabijo to priliko, da izkažejo pokojniku zadajo čast in svojo hvaležnost.

Maša-zadušnica, ki bi se bila sicer darovala na osmi dan, je bila, kakor doznajemo, odložena na 12. t. m. radi tega, ker se edini sin pokojnikov, blagorodni gospod Viktor Kalister, še ni vrnil v Trst iz Rusije, kjer se je zadnji dve leti izobraževal (in sicer najprej v Moskvi in v zadnjem času v Petrogradu) v bančnem poslovanju. Vest o nepričakovani smrti očeta je gospoda sina pretresla tako, da je obolel; sicer ne nevarno, vendar toliko, da v kruti zimi, ki vlada v Rusiji, ni mogel takoj nastopiti potovanja. Nadejamo se, da se gosp. Viktor Kalister vrne v Trst popolnoma oporavljen.

Kdo bo škof v Trstu? Ljudje, o katerih smemo soditi, da so dobro informirani, nam zatrjujejo, da se namestnik tržaški, ekscelence grof Goëss, zavzema za imenovanje biskupa Flappa škofom v Trstu. In govori se, da se je prevzikel v Poreču po dolgem obotavljanju izrekel pripravljenim vsprejeti eventualno imenovanje na škofovsko stolico v Trstu.

Verniki tržaški, pripravite se na romanje v okolico!! Je li res? To pa zagotavljam, da sem doznal iz zanesljivega vira, kar hočem povedati tu.

Na nekem obedu je bilo zbranih nekaj duhovnikov ali ne narodnih! Med drugimi pogovori so zatrjevali tudi, da se ima slovenska prepoved pri sv. Antonu starem s 1. decembrom, ali skoro pozneje odpraviti!! In to po zahtevi župnika Lupetine, kateri povdarja, da tista prepoved je le pičlo obiskana in da mnogo stane!

Mi se nočemo pripraviti z gospodom župnikom radi te trditve. Pač pa ga vprašamo: kdo je temu kriv?! No, nam zavednim Slovincem — ne takim kakoršen je g. župnik Lupetina — z ene strani ne bi bilo toliko žal, tudi če se omenjena prepoved odpravi! Vsaj ne bo imel znani propovednik Košir več prilike, da bi s propovednice doli in našim ljudem v lice roval proti unijatskemu gibanju. Torej s to odpravo bi se morda še spoprijaznili.

Ali govori se, da ima z novim letom biti odpravljena tudi slovenska prepoved na popoldanski službi božji pri sv. Antonu novem ob nedeljah in praznikih!! S tem bi bila odpravljena zadnja slov. beseda v cerkvah mestnih! Torej — zadnja sled!

Kadar koli sem se udeležil te propovedi, vsikdar je bila cerkev polna našega ljudstva, ki je z iskreno vnamo sledilo besedi mladega duhovnika, ki govori v pravem krščanskem zmislu — v sreca verni množici; v sreca tem holj, ker govori v materinem, lepem, slovenskem jeziku!

Da pa ni misliti, da izvestni velemožni — krščanski gospodje nimajo sreca za naše slovensko ljudstvo! Bog ne daj, taka misel bi bila pregrešna. O ne, oni — usmiljena gospoda — hočejo drugače pomagati našemu ljudstvu! V Rocolu, čujte, v Rocolu, v nedozidani cerkvi sv. Vincencija hočejo dajati mestoim Slovincem prilike, za poslušanje službe božje!! Zakaj pa ne, prosimo vas?! Če židovski magistrat tira nežne otročiče slovenske v okolico v šolo, zakaj naj bi krščanski duhovniki ne gonili tudi v okolico tiste vernike slovenske narodnosti, ki žele v materinem jeziku svojem slušati besedo božjo?! Čemu pa bi bili somišljeniki in zavezniški naš tržaški židovski magistrat in pa tisti krščanski svečeniki. Od strani »Primorskega lista« pa jim tudi ne izostane staro »dopadajenje« nad vrlimi soboritelji za — krščansko resnico!

Torej tako so ugibali na uvodoma omenjenem obedu. Na obedu je bil navzoč tudi kapitularni vikar Petronio, ki je menil med drugim, da on ne bi vsprejel, ako bi mu ponudili čast vladike! Oj skromnosti! Samo da ni ta skromnost prihajala iz istih vzrokov, radi katerih je lila skromna tudi lišica, ko je menila, da je grozdje kislo, ker — ni mogla do njega.

Iz sv. Ivana so tamošnji rodoljubi odposlali v nedeljo naslednji brzojavki:

1. »Slovanski klub«

Praga.

Slovanskim bratom v zlati Pragi izreka jo srčno hvalo Slovenci tržaške okolice. Živelo jugoslovansko vsučilišče!

Poslanec Vatovec in drugi.

2. Dr. Majaron

Ljubljana.

Živelo jugoslovansko vsučilišče in njega sedež bodi bela Ljubljana!

Poslanec Vatovec in drugi.

Kaj je to? Pišejo nam: Neprenehoma prihajo pritožbe proti redarstvenemu uradu v ulici Scussa radi postopanja glede prošnje v dosegu domovinske pravice po novem domovinskem zakonu. Mej tem, ko gredo drugi redarstveni uradi na vse mogoče načine prosilec na roko, pa se v gori omenjenem uradu naravnost šikanira naše revno ljudstvo! Ni zadosti, da se od prosilcev zahtevajo posebne prošnje za podeljenje redarstvenega potrdila ni zadosti, da gospod kancelist Zafutta zavrača popolnoma pravilne krstne liste, češ: da je na istih podpisan župan — dasi je v resnici podpisan župnik — ne, vse to ne zadostuje, ampak treba še smešiti prosilec kakor se je to dogodilo prosilec A. F., kateremu se je reklo, da on ni Avgust, ampak — Cvetko! Dalje se je reklo istemu, da njegovo ime ni Avgust, da si je tako razvidno iz vložene prošnje in priložene »Domovnice« in zahtevalo se je od njega naj prinese potrdilo od gospodarja, kjer dela!! Vsa ta neumešna šikaniranja so provzročila siromašnemu delavcu izgubo časa in 30 stot. stroškov za zahtevano potrdilo!!

Mi bi menili, da je redarstvu dolžnost iti na roko vsem strankam brez izjeme, zato toplo priporočamo g. Zafutto slavnemu c. kr. redarstvenemu ravnateljstvu za primeren — ponk!

Prokletstvo na njih! Pišejo nam: Ko sem bil te dni v neki narodni družini v nekem selu blizu Trsta kar je prišla tjakaj neka 14-letna deklica, ki pa ni znala slovenskega jezika, oziroma je govorila le nekaj slovenskih besed.

Na moje vprašanje, je li ta deklica Italijanka, sem dobil odgovor, da je to hči slovenskih starišev! Obrnil sem se do deklice in jo vprašal, kako je mogoče, da ne zna jezika svoje matere?! Odgovorila mi je, da jej je žal, ali da se ni učila slovenski, ker jej učiteljica v šoli zabranila govoriti tisti grdi jezik!

Prokletstvo takim učiteljicam in tudi onim, ki jim zapovedujejo!

Na c. kr. državni deški šoli v Trstu (Piazza Lipsia) je razpisana služba učitelja (izjednačena službam vadničnih učiteljev), a na šoli v ulici Fontana služba prov. podučiteljice z istimi pogoji. Za prvo službo se bo jemal ozir na take prosilce, ki imajo izpit za nemške šole, a so izprašani tudi za slovenske šole.

Štrajk v »Tehničnem zavodu« nadaljuje. Kakor čujemo neče direkcija uslišati prošnje delavcev. Doznajemo tudi, da je ista direkcija odpustila 20 štrajkujočih delavcev. Le tako naprej, slavni Germani na ravnateljstvu tega zavoda!

O pretresljivi rodbinski tragediji, ki se je predvečerašnjim izvršila v ulici S. Sergio, se širijo po mestu razne govorice, zlasti pa o vzrokih, ki so nesrečnega Lagoja zavedli v tak grozen zločin na životu lastne žene. Mnogi menijo, da Lagoj ni storil tega iz hudobije, ampak iz — obupa. Pokojni da morda ni po lastni krivdi zašel na slaba pota. A žena njegova da je izgubila upanje, da bi se poboljšal, zato da se je minoli teden ločila od njega. To pa ravno da je najbolj užalilo moža. Svojo ženo da je ljubil strastno in baš ta strast da je bila glavni vzrok vsej nesreči. Čim se je ločila od njega, da je govoril, da brez nje absolutno ne more živeti.

Pri samorilecu so našli tri pisma. Eno je bilo naslovljeno na njega ženo in ostali dve bratom in prijateljem. V pismu, naslovljenem na ženo, prosi isto, naj mu odpusti ta nesrečni korak nesrečnega moža. Prosi jo tudi, naj mu prinese evetko na grob. V pisnih na brate in prijatelje prosi vseh oproščenja in jih pozdravlja. — Žena je v bolnišnici v devetem oddelku in je upati, da ozdravi.

Iz pred porotnega sodišča. Včeraj se je vršila razprava pred tukajšnjim sodiščem proti 46-letnemu Rihardu Camberju, novinarju v Trstu, obtoženemu razžaljenja časti potom tiska. Tožil ga je dr. Spadoni. — Na podlagi izreka porotnikov je bil Camber spoznan krivim in obsojen na tri tedne zapora poostrenega z jednim postom. Razpravi je predsedoval svetnik Lorencij Petronio, tožitelja je zastopal odv. dr. Daurant, obtožena je pa branil sodni adjunkt dr. Sagnan. — Obtoženece si je pridržal pravico do priziva.

Drobne vesti. Tatvina. Zakonska Ivan in Marija Černe sta ovdala na inšpektorat v Šklednju, da so jima nepoznani ljudje ukradli iz njunega stanovanja zlato verižico v vrednosti 140 kron.

Zgubljen najdeno. Gospa Agata Vidošič je včeraj izročila na inšpektoratu v ulico Scussa neko listnico z denarjem, katero je našla na ulici.

Zopet sta se srečala. Pred par daevi smo poročali, kako sta se srečala policijski oficijal Titz in neki nepoznani uzmovič, ter da je tat v ulici Farneto izpustil enico, katero je nosil ter odnesel pete z vso možno naglico. A nepoznani pošteni, ki se je Titz tako zbal, da je bežal pred njim, se je je malo časa veselil svoje svobode. Včeraj zopet je šel Titz na lov na nepoštene ljudi. In glej: zopet sta se srečala s tistim mladeničem, ki mu je predvečerašnjim utekel! Ni treba praviti dvakrat, da ga je to pot oficijal Titz uljudno povabil, tja, kamor ne gre nikdo rad. V zaporih so pogodili, da je aretirani mladenič identičen z 19-letnim Emilijem S. iz Trsta. — Pozneje se je doznalo, da je obleko vkradel v ulici Fornaze neki gospej E. F. Rečena gospa je že reklamirala svojo obleko.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 1°4 ob 2. uri popoldne 6°3 C° — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 766. — Danes plima ob 6.5 predp. in ob 4.39 pop.; oseka ob 10.54 predpoludne in ob 10.33 popoldne.

V nedeljo v Čitalnici vse se snide. Ker tja Miklavž z velikim spremstvom pride. Za male, velike prinese darila, Hvale, ukore in blagoslovila. Pridite torej, vi mladi in stari, Samci, samice, zaljubljeni pari, Otroci, dekleta, pupe, gospe, Trgovskega društva vas členi vabé.

Za »božičnico« so darovali sledeči č. gospodje in gospe: Fany dr. Pertotova, Linči dr. Trudnova po 10 K, Ivan Slavec, župnik v Repentabru 5 K, Josip Novak, župnik v Povirju, Julij Wardo, župnik v Bazovici, Matejčič, c. k. gim. ravnatelj v Pazinu, po 4 K; Anton Kjuder, župnik v Barkovljah, rodoljub v Klani, Josip Tomšič, župnik v Staradi, Fran Dekleva, trgovec v Slavini po 3 K; Ant. Čibic, župnik v Črničah, J. Benkovič, župnik v Gročani, Pančur Fran, c. kr. profesor v Kopru, Omers, župnik v Sežani, Fran Bekar, užitiški uradnik v Kozini, Mici Pož, Barb. Loj, po 2 K, Janko Sedmak v Kršani, Sever, c. kr. sod. uradnik Volosko, Leban Ignacij v Batujah, Blaž Grča, župnik v Sempasu, po 1 K vsak g. Just Fonda v Šklednju h. št. 59 12 parov volnenih zapestnic. Zahvaljuje se vsem in prosi nadaljne darove

Maša Grom, blagajničarica, ul. Conicoli 1 I. n.

Prvi občni zbor pevskega društva »Primorec« v Trebbah, ki je bil naznanjen za jutri, je odložen na dan 15. t. m.

Zahvala in izjava. Odbor šentjakobske čitalnice se zahvaljuje tem potom p. v. gg. darovateljem raznih knjig in sicer: Zlobec Antonu, Žnebelj Jakobu, Wisjan Leopoldu in Rebek Ivanu. Nadalje se zahvaljuje slav. društvu »Tržaške slovenske mladine« za darilo K. 10. in gg., ki so vstopnino za veselico preplačali in sicer: Babič Anton in dr. Mandić po 2 K.; Luksić Tomo, Klemenec I., Uković Ivan, Čehovin Josip, Rebek Ivan, Kerševan Filip po 1 K.; g. dr. Gregorin K. 1.60; Rože Josip, prof. Mandić, Kamuščič Miha, Štok J., Gregorčič J., dr. Pertot, Pahor Miha, Prelog Ivan, Josipina R. po 60 stot.; Zlobec Anton, Brezovec Ivan, Zuban Radoslav, Renko Jakob po 40 stot.; Podreka, Drag., Perušek Vinko, Štular Avg., Vatovec A., Kravos Fran, N. N. po 20 stot.

Ob enem zavrača odbor dolžitev od strani pevskega zbora bratovščine sv. Cirila in Metodija, da namreč naš čitalniški pevski zbor hoče njemu škodovati, in sicer s tem, da mu odvaja pevece! Naši pevci so v petju novinci in udje čitalnice. Od pevskega zbora bratovščine ni nobenega in ga tudi ne bo, ker nobenega ne sprejememo. Pač pa bodo čitalniški pevci dražje volje podpirali pevski zbor bratovščine, ko se v petju nekoliko izurijo. Dotično izjavo sta naročila le dva pevec bratovščine, ostali pa niso znali o njej ničesar, ker resnično niso imeli povoda za njo. Dal Bog kmalu konec temu pohanju.

ODBOR

šentjakobske čitalnice.

Trgovsko izobraževalno društvo naznanja svojim udom, da bo jutri v društveni šoli predaval g. Ulčakar o knjigovodstvu.

Vesti iz ostale Primorske.

× Deželnozborske volite na Goriskem. Slovensko narodno-politično društvo veleposestnikov, za pokneženo grofijo Gorisko Gradiščansko v Gorici, nam je doposlalo nastopni poziv: Podpisano slovensko narodno-politično društvo veleposestnikov je postavilo s svojim oklicem dne 21. novembra t. l. kakot kandidata velepostnike gg. Leopold Bolko v Črničah, Anton Jakonič v Gorici in Anton Muha v Lokvi.

Društvo veleposestnikov je zavzelo s svojim prvim oklicem in zavzema tudi sedaj stališče, da je treba veleposestnikom nastopiti samostojno: v prvi vrsti, da varujejo interese veleposeststva, drugi pa glede na domači razpor v deželi.

Mnogo jasnejše bi bilo stališče društva veleposestnikov, če bi zmagala ena stranka v kmetijskih občinah: slovenski poslanci bi nastopili kompatno. Po izidu prvotnih volitev pa moramo računati z dejstvom, da zastopniki Slogine in narodne-napredne stranke pridejo v deželni zbor, in nevarnost bo v deželnem zboru da stranki izgubiti izpred oči skupne koristi slovenskega ljudstva. Zato danes društvo veleposestnikov dviga vnovič svoj glas ter nastopa samostojno pod geslom: »Vse za blagor naše slovenske domovine ne gledé na strankarstvo!«

Podpisano društvo more sicer priznavati da narodno-napredna stranka zavzema nasproti veleposestnikom lojalno stališče ter se ne vtika v volilno borbo; po drugi strani pa društvo »Sloga« nastopa proti kandidatom društva veleposestnikov ter se naglašča ondi tudi strankarsko stališče.

Čim večja nevarnost postaja vsled tega položaja, tem odločnejše mora društvo veleposestnikov zastopati svoje nepristransko stališče: da je izvoliti može, ki se razpora niso vdeležili. — V važnem momentu se vrši volitev v deželni zbor in z ozirom na naše današnje deželne razmere stojimo tako rekoč pred gospodarsko revolucijo, katera nas pogubi, ako ne bomo imeli pripravljenih poizkuševalnih in neodvisnih mož, katerih ne vodita osebna zavist in strankarsko sovraštvo ampak katere je privedla na politično polje le čista ljubezen do slovenske domovine. Apelujemo zato na Vas, gg. veleposestniki ki ste evet našega gospodarskega življenja. Od Vas bo odvisno, kako se izkoristi ta novi ugodni položaj v deželi. Od Vaše močutosti bo tudi odvisno, ali se strupeni strankarski boj izloči iz naše srede ali ne. Ne dajte se begati po agitaciji stanov, kateri nimajo nikakega interesa na gospodarskem življenju naše dežele.

Ne slušajte nikogar drugega, nego svojo vest, svoje prepričanje in svojo zavest ka-

kor Slovenci in privaki izmed posestnikov in poljedelcev ter kakor taki si izberite neodvisne može, ki Vam jih predlaga društvo veleposestnikov in po teh možeh spravite tudi odločno delo v deželni zbor za blagor slovenske domovine.

Pokažite s svojim složnim nastopom, da Vam je sedanjí razpor na Goriskem strupena rastlina, katera danes razjeda vse sloje našega narodnega življenja. Zberite se jedino pod zastavo dela in gospodarske neodvisnosti!

V prigribu Vam prilagamo pooblastilo, s katerim pooblašate društvo veleposestnikov, da po katerem veleposestniku, ako ne morete osebno priti na volišče, odda Vaš glas za priporočene kandidate. V pričo dveh prič podpisano pooblastilo pošijite z izkaznico vred na naslov našega društva v Gorico.

Izročite z zaupanjem Svoj podpis društvu ki se je ustanovilo, da varuje Vaše interese. Na dan volitve se pooblastila z izkaznicami razdele med može, ki so se združili pod gornjim geslom ter nastopijo veleposestniki kakor ena tdná celota. —

Na dan volitve, t. j. dne 11. decembra 1901 Vas vabimo, da se snidete še pred volitvijo v gostilni pri »zlatem jelenu« v Gorici.

Slov. nar.-pol. društvo veleposestnikov.

× Deželnozborske volitve v Istri. Danes se vrše v Istri deželnozborske volitve za mesta in trge.

Morda nikdar še nismo sledili tem volitvam s takim zanimanjem kakor to pot, ker se vrše v znamenju očitnega razdora v italijanskem taboru. Zanimanje naše pa ni koncentrirano toliko na vprašanje, kdo zmaga? — ker sodimo, da to pot se še posreči camorri, da nadvlada situacijo, ampak radovednost naša je naperjena v to: koliko mero moči bo mogla že to pot razviti reakcija, ki se poraja v italijanskem taboru? Nekako merilo v to nam poda današnja volitev v Kopru. Tja so torej obrnene naše oči.

V bližnjem Kopru si stojita nasproti (kakor smo že sporočili) dva laška kandidata. Oficijelni kandidat laškega političnega društva za Istro je dr. Belli, in samostojni kandidat bivši poslanec in deželni odbornik, dr. Gambini.

Sinoči je imel dr. Gambini shod, na katerem je državnim uradnikom razvijal svoj program. Omenjal je najprej svoje dosedanje zasluge za Istro in je baje obsojal — vsaj »Piccolo« trdi tako — laško politično društvo, ker da je nasprotno vladi.

Zavzel se je v svojem govoru za spravo se Slovani in za enakopravnost slovanskega jezika v deželnem zboru istrskem.

Povdarjal je, da so mestni volilec razdeljeni na dva jednaka dela ter da je od glasovanja državnih uradnikov v glavnem odvisen izid volitev.

Kakor rečeno: tako pripoveduje »Piccolo«. Težko pa je soditi, koliko je resnice in koliko tendencije na pripovedovanju laškega lista.

Laško ljudstvo v Istri je vsled dolgotrajne, besne agitacije laške oligarhije tako fanatizirano, da bi si — vsaj sedaj — težko upal kak italijanski kandidat nastopiti pod zastavo enakopravnosti in sprave se Slovani.

Zato ntegne biti to poročilo v »Piccolo« — ki je seveda glasilo camorre — le volilen maneuver, ki naj Gambinija diskreditira pred laškim ljudstvom in s katerim hoče laška stranka v zadnjem hipu preslepiti Gambinijeve privržence, da bi odpali od njega in glasovali za dr. Bellija. »Piccolo« je došel namreč že danes zjutraj v Koper in je bilo dovolj časa, da se je še pred volitvami raznesel glas o Gambinijevem govoru. Gambinijeva stranka pa ni imela časa, da bi eventualno ovrgla to, kar je »Piccolo« pisal.

Seveda je »Piccolo« k poročilu o Gambinijevem shodu dodal dolg komentar, v katerem pozivlja volilec, naj ne glasujejo za Gambinija, in kateri komentar je vreden, da v ponedeljek spregovorimo o njem par besed.

Ali to jedno moremo že danes zabeležiti kakor fakt: volitev v Kopru se vrši v znamenju gnilavi in moralne dekadence v italijanskem taboru.

Vesti iz Štajerske.

— Politično društvo »Pozor« v Ptujju priredi v nedeljo dne 15. decembra t. l. ob 11. uri dopoldne v dvorani »Narodnega doma« v Ptujju javen shod s

sledočim vspeedom: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani. 3. Slučajnosti. — Na obilno udeležbo vabi

o d b o r.

Vesti iz Koroške.

Sad nemškega pouka za slovensko ljudstvo. Iz Lipe nad Vrbo pošiljajo »Miru« nekaj posnetkov iz zapiskov neke učence. Dekle zna tako-le nemščino: an firtel kilul kafe — an fir tel kilo fefer — an fir tel kilo zijan — an fir tel kilo kolmasch — an fir tel kilo Orbar — an kilo schepel pli — zbai kilo piter salaz — an Liter gaist schbiritos — an Liter zitroijum — an schachtel schir. — In to dekle je hodilo osem let v nemško šolo. Taki so torej sadovi ponemčevanja v šoli. Slovenski pisati in čitati otrok ne zna, ker se ni učil, nemškega pa se tudi ni naučil, kakor kaže zgornji izgled. Tako je, če se iz vzgojevalnice in učilnice — kar jedino bi morala biti vsaka šola — delajo nosilne ponemčevalnice; ako duha, mesto da bi ga razvijali po pedagogičnih načelih, kujejo v spone nasilnega raznarodovanja; ako je ravno jezik, ki naj bi bil uspešno sredstvo uspešnemu pouku, tisti, ki ubija pouk in onemogoča vsaki uspeh!

Brzjavna poročila.

Deželnozborske volitve v Istri in na Goriskem.

VOLOSKO 7. (P.) Na današnji volitvi za mestno skupino Kastav-Volosko-Lovran-Mošćenice je dobil hrvatski kandidat dr. Andrej Stanger 96, Italijan dr. Costantini pa 47 glasov.

KOPER 7. (B.) Na današnji volitvi za mesto Koper je dobil oficijelni italijanski kandidat dr. M. Belli 100 glasov, samostojni kandidat dr. Gambini pa 90 glasov.

POREČ 7. (B.) Na današnji volitvi za mesta in trge v volilni skupini Poreč je bil izvoljen dr. Tulij Sbiš z 211 glasovi, dr. Gambini je dobil 1 glas.

PIRAN 7. (B.) Na današnji volitvi deželne poslance za mesta in trge je bil izvoljen italijanski liberalce Nikolaj Zarotti.

ČRES 7. (B.) Za mestno skupino Čres je enoglasno izvoljen dr. Inocent Chersich.

GORICA 7. (B.) Na današnji volitvi za mestno skupino Gorico so bili oddani 304 glasovi, izvoljena sta bila: dr. Karl Venutti, župan gorški s 302 glasovi in odvetnik dr. Grazziadio Luzzatto z 231 glasovi. Oba sta italijanska liberalca. Zdravnik dr. Pontoni je dobil 68 glasov.

TOLMIN 7. (B.) Na današnji deželnozborski volitvi za mesta in trge je bil izvoljen dr. Henrik Tuma s 100 glasovi od 132 oddanih glasov.

Pokojnina udovi Mac Kinleya.

NEW-YORK 6. (B) Hiši reprezentantov je predložen zakon, s katerim se udovi po pokojnem predsedniku Mac Kinleyu zavzame pokojnina letnih 5000 dolarjev.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 7. (B.) List »Times« je izvedel iz New Yorka, da je odrejeno, da je čim hitreje petero angleških parnikov naložiti s konji in mezgami. Angleški agenti prepotujejo zapad in si prizadevajo na vse načine, da bi nakupili čim več konj. To se smatra znamenjem, da konec južno-afriške vojne je v veliko več daljavi, nego hoče pripoznati angleška vlada.

Volitve v cenilne komisije za odmerjanje osebnega davka. Prejeli smo nastopno oznanilo: Vsled razglasa tukajšnjega e. kr. finančnega ravnateljstva dne 22. novembra 1901. št. 39594. naznanja se gledé nadomestnih volitev onih udov in namestnikov v cenilne komisije za osebni davek, ki izstopijo koncem tekočega leta vsled odločbe §. 189. zakona 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220, sledeče:

A. Cenitveni okraj št. 1, mesto Trst. Volitev se bo vršila: 1. Za I. volilni razred (izvoliti je 1 ude in 1 namestnika; funkcij-ska doba: 4 leta; barva glasovnic: bela); v četrtek dne 9. januarja 1902. od 10 ure predp. do 2 ure pop. v telovadnici mestne ljudske šole »Via Nuova.« 2. Za II. volilni razred (izvoliti je 3 ude in 2 namestnika; funkcij-ska doba: 4 leta; barva glasovnic: rumena); v petek dne 10. januarja 1902. od 10 ure predp. do 2 ure pop. v telovadnici mestne ljudske šole »Via Nuova.« 3. Za III. volilni razred (izvoliti je 3 ude in 3 namest-

nike, z ozirom na člene, bodisi oni od volilec na prvem in drugem mestu označeni dve osebe smatrani voljeni na 4 letu, mej tem ko bo ona od volilec na tretjem mestu imenovana osebi smatrana voljena za 2 leti; z ozirom na namestnike pa je funkcija doba določena na 4 leta; barva glasovnic: rudečkasta); v soboto dne 11. januarja 1902. od 9. ure predp. do 3 ure pop. in sicer: Za volilec z začetno črko priimka A do H v telovadnici mestne ljudske šole »Via Nuova«, za volilec z začetno črko priimka I do R v telovadnici mestne ljudske šole »Piazza vecchia« in za volilec z začetno črko S do Z pa v mestni telovadnici »Via della Valle.« Konečni vspeh štetja glasov se razglasi v glavni volitveni dvorani »Via della Valle.«

B. Cenitveni okraj št. 2, okolica tržaška. Za I. volilni razred tega cenitvenega okraja se bo vršila volitev v telovadnici mestne ljudske šole v ulici »Via Nuova«; v sredo dne 8. januarja 1902. od 10 ure predp. do 2 ure pop. 1 ude in 1 namestnika (funkcij-ska doba: 4 leta; barva glasovnic: bela.) Gledé sestave volilnih okrajev in volilnih teles, dalje sestave onih, ki imajo pravico voliti, potem oseb, ki so lahko voljene, ali ki ne morejo biti voljene, in gledé tega, kako je rabiti volilno pravico in kako se je ravnati na volitvi, opozarjajo se volilec na določbe zakona od dne 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220. in na volilni predpis v prilogi drž. zak. št. 35. leta 1897. Voli se samo z uradnimi glasovnicami. Glasovnice odda volilec volilnemu komisarju ali sam osebno ali pa jo doloži po pošti oblasti, vodeči volitev, s priloženim volitvenim poverilom. Kakor zastopnik oblasti, vodeče volitev, posluje volilni komisar. Opominja se, da nefrankovane ali nezadostno frankovane poštne pošiljatve glasovnic volilni komisar ne vsprejme, ter se bodo take glasovnice v zmislu §. 34. volilnega reda smatrale kakor neuložene; in da glasovnice morajo biti podpisane: ali od volilec, ali od njegovega zastopnika, odločene-ga v to.

C. kr. davčna administracija.

Trst, dne 26. novembra 1901.

Kuhacevich.

Časih je dobro, ako se človek opozori, kaj je koristnega zamudil in kaj uspešnega je opustil. Že deset let se jako mnoge rodbine v svoj prid drže nove uvedbe, ki je za vsakdanjo kavino mizo jako važna, in te rodbine jo trajno upoštevajo. Ali še vedno je treba vsako gospodinjico in mater opozarjati na to, da dandanes povsod kar najuspešnejše uvedena Kathreinerjeva Kneippova sladna kava kakor primes zinat kavi bistveno oplemenituje okus, da pa tudi, kar je zelo važno, kavo dela zdravju prikladno. Že za navadni pojem pač ni vzornejše zmesi, nego je ta, ki spaja prijetni in priljubljeni okus zrnate kave z zdravstvenimi prednostmi našega domačega sadu, kakor stori to na tako nepresežen način uprav Kathreinerjeva Kneippova sladna kava. Tej gre nadalje ta brezprimerna prednost, da ima tudi »čista«, to je, brez primesi zrnate naye, jako prijeten okus po kavi; zato je kakor najboljši nadomestek priporočajo tam, kjer je zrnata kava zdravniško prepovedana. Vendar pa se nikoli dovolj ne opozarja na to, da gredo samo »pristni« Kathreinerjevi kavi v pravih izvirnih Kathreinerjevih zavojih vse našete prednosti. Teh ne more nikoli imeti ono vedno se pojavljajoče ponarejeno blago in tako zvano »odprto blago«, ki ni nikdar nič drugega nego oprazen ječmen ali slad.

Božična loterija. Od danes mesec dni bomo praznovali Božič. Kaj vse se želi za oni večer in koliko želj se ne izpolne, ker manjkajo sredstva v to! Kdor riskira štiri krome in ima srečo, lahko zadene glavni do-bitek 200.000 kron državne loterije, ki se bo srečkala dne 12. decembra in na ta način si lahko izpolni vsako željo. To je pristna božična loterija! Pa tudi manj srečni zadenejo lahko 20.000 ali 10.000 kron, za katere zamorejo za Božič lahko nakupiti vse potrebno. Srečke se vdobivajo v vseh mej-njalnicah, loterijskih kolekturah, tobakarnah, poštah in brzojavnih uradih in še celo na — davčnih uradih. Na zadnjih gotovo iz tega namena, da kupec neposredno pomaga k mnogim državnim dobrodelnim namenom.

Mnogokrat se dogaja, da treba iskati in priporočevati dobro sredstvo v obvezanje rane. Za tak namen je najpripravnnejše sredstvo, katero ohlaja in zblažuje zdravljene rane proti vnetju: v vsej državi dobroznano praško domače mazilo iz lekarne B. F. r a g g e r j a, e. kr. dvornega zalagatelja v Pragi. Ker se mazilo ne pokvari, če tndi se dolgo brani, se priporoča, da je za vsak slučaj pripravljeno vsaki družini.

40.000 kron znaša glavni dobiček loterije za ogrevalne sobe. Opozarjamo cenjene čitatelje, da se bo vršilo srečkanje nepreklicno dne 16. januarja 1902.

Vabilo.

Podpisani si usojajo vabiti k sveti maši za mir in pokoj duši
nepozabnega nam soproga, očeta in brata, gospoda

Frana Kalistra,

ki se bo darovala v četrtek dne 12. t. m. ob 11. uri predpoludne v
župni cerkvi pri sv. Antonu novem.

V TRSTU, dne 7. decembra 1901.

Ivana ud. Kalister, Viktor Kalister, Ivan Kalister, Ivana ud. Devet.

Mlad mož

odslužen vojak, zmožen slovenskega, nemškega, hrvatskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti takoj v kako primerno mu službo. Isti je vešč tudi v trgovini. Ponudbe pod šifro F. B. uredništvu tega lista.

Zagreb, 30. aprila 1901.

Gg. Žnideršič & Valenčič
Ilir. Bistrica
prva kranjska tovarna testenin.

Gospod J. Weiser je prejel danes odposlane makarone ter Vam moramo izreči

največje priznanje

kajti blago je v istini izvrstno.

Prva
zagrebška agenturna zadruga.

Fran Wilhelmov

odvajajoči čaj

od

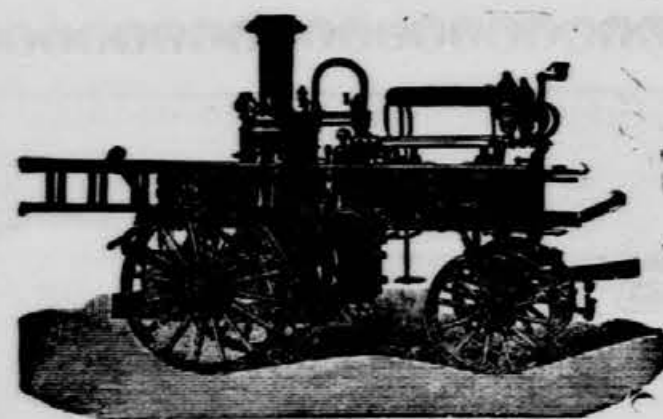
Frana Wilhelm

lekarnarja c. kr. dvornega zalagatelja
NEUNKIRCHEN (Spodnje avstrijsko.)

Se dobiva v vseh lekarnah v zavrtku po 2 K. avst. velj.

Ces. kr. priv. tvornica strojev, brizgalnic, čelad, cevij, pasov
in prva moravska mehanična tkalnica trvdke

Czech pri Prostjevi (Moravsko.) **R. A. SMEKAL-A** Smichov-Praga
podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9

priloga slavnim gasilnim društvom in zasebnikom brizgalnice vsake vrste, s patentom proti zmrzlini in priredbo, da na obe strani vodo sesajo in mečejo.

Parne brizgalice, s katerimi zamoreta že samo dva človeka delati; izučba lahka in brez masinista. Dalje motorne vozove, aparate za acetilenski plin, brizgalnice proti peronospori „Vermorel“ po 16 kron, „Avstrija“ po 20 kron franko na vsako pošto.

Kmetijsko orodje. Izdelki solidni, lepi in po ceni. Uzorci in ceniki brezplačno.

— Ugodni plačilni pogoji —

Splošno

Podružnica R. A. SMEKAL v Zagrebu.

Dr. Rosa Balsam

Praško domače zdravilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč.
po pošti 20 nvč. več.

je staro, najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V pušicah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo
zraven stojajo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja c. in kr. dvornega zalagatelja „pri črnem orlu“
Praga, Malastran 203, vogal Nerudove ulice.

Vsakdanje pošto razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v Lekarnah: G. Luciani, E. Lejtenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

Trgovina z izgotovljenimi oblekami.

Salarini. Torre. Podružnica „Alla città di Londra“ z najfinejšimi izdelki v ulici Poste nove 3. (Brunerjeva hiša). Zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od g. 6.50 do 24, za dečke od g. 4. do 12. suknene jope v velikem izboru od gld. 3. do 8. zimске močne in podšite jope z ovratnikom od astrahana od gld. 5 — 14, ravno take podšite s kožuvinom po gld. 12. — Površne suknje v velikem izboru od gld. 18 — 32. Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene blace od gld. 2.50 — 4.50, finejše od gld. 5 — 9. Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let od gld. 2.50 — 10. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moleskina (zlojdeva koža) za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko v Korminu.

Črtane močne srajce za delavce gld. 1.20. Velika zaloga snovij za moške obleke na meter ali tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi z največjo točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici v ulici Poste nove se sprejemajo izdelovanja oblek po meri ter se še posebno vdobiva vsake vrste oblek v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

Anton Breščak v Gorici, Gosposka ulica št. 14 in ulica Vetturini ima v zalogi v veliki izbiri pohištvo vseh slogov za vsak stan od najboljše ega izdelka. V zalogi ima: podobne na platno in šipe, ogledala, žime dzaatno, razne tapecarije itd. Daje tudi na obrok.

Ces. kr. priv. civilni, vojaški in uradniš
krojač M. Poveraj, trgovec v Gorici, na Travniku štev. 22 I. nadstropje priporoča častiti gospodi svojo izborni zalogo sukneneh blaga, gotovih oblek, perila vsake vrste in vse potrebščine k oblekam za vsaki stan Vstreza vsakemu naročilu in po modri.

Prodaja vina „Ai Maestri“

v ulici Valdirivo št. 17. Slavnemu občinstvu se uganjanja, da se od danes naprej točijo sledeča vina: refošk črn po 28 novč., bela rebula iz Brd po 28 novč. Za družine po ugodnejših cenah. Opolo iz Visa po 28. novč. Za obilen obisk se priporoča ter že v naprej zahvaljuje.

Vsak zamore moja vina analizovati in ako jih vdobi ponarejena! vdobi 100 gld. nagrade.

KARLO PERTOT

kamnosek

nasproti pokopallšču pri Sv. Ani.

Izdeluje iz istrskega in kraškega kamenja vsakovrstne najnavadnejše do najfinejše izdelke.

Priporoča se slavn. občinstvu za vsakovrstne napisne plošče in nagrobne spomenike.

Sprejema naročbe za stavbinske in druga v to stroko spadajoča dela.

Vsaka naročba se izvrši točno in po ugodnih cenah.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

• T R S T •

TOVARNA:

Via Tesa,

Via Limitanea

ZALOGE:

Piazza Rosario št. 2

(solsko postopje)

in Via Riborgo št. 21

Velik izbor tapecarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO

Predmeti postavio se na parobrod ali železnico franko.

Ivan Semulič

v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)

priporoča slavnemu občinstvu v Trstu in okolici

kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in druge vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

MIZARSKA ZADRUGA V GORICI

z omejenim jamstvom

nuznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzela

prvo slov. zalogo pohištva

iz odlikovanih in svetovnoznanih tovarn v Solkanu in Gorici

Antona Černigoj-a

katera se nahaja

v Trstu, Via Piazza vecchia (Rosario) št. 1.

(na desni strani cerkve sv. Petra).

Konkurence nemogoča, ker je blago iz prve roke.

PODJETJE ZIMOLO - TRST

Prvo podjetje
za pogrebne svečanosti
ustanovljeno leta 1876.

Pisarna: Corso 41 - Zaloga: ul. Istituto 15
Telefon št. 141 | Telefon št. 145

Sprejemajo se pogrebi v veliki goli in I., II., III. IV. razreda; prevzemi mrličev v tu- in inozemstvo; katekizmi v cerkvah za pogrebne svečanosti.

Izvršuje pogrebe v popolno črni, v zlato-črni, srebrno-črni in zlato-modri barvi.

Velika zaloga kovinskih krst, navadnih in najbogatejših; krst iz trdega lesa s kovinskimi okraski z vloženo cinasto krsto ali brez nje; lesenih krst; belo in črno lakiranih; venec iz umetnih cvetlic v porcelanu ali bisernih.

Predaja na drobno in na debelo oblek iz atlasa organin, umetnih cvetlic, napisov zlato-srebrnih in sploh vsakovrstnih pogrebnih predmetov.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA
registrovano društvo z omejeno zavezo,
v Gorici
Gospodarska ulica hšt. 7., I. nadst.
v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menice po 6 % in na vknjižbo po 5 1/2 %
Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol in od 2. do 3. ure popol. razven nedel in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1.263.563
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga
z neomejenim jamstvom.
V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadst.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s nalože za najmanj jedno leto po 5 %, navadne po 4 1/2 % in vloge na Conto-corrent po 3.60 %. Sprejema hranilne knjižice družih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15 %.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom polnože na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

V najem se odda

hiša in krčma z velikim hlevom, ležeča v Lokvi ob skladovni cesti, eventualno nekoliko zemljišča. Več se poizve pri upravi »Edinosti«.

Julij Redersen

izdelovatelj zdravniških pasov in ortopedičnih aparatov.

Trst. — Via del Torrente št. 858-3. — Trst.
(Nasproti »Isola Chiozza«.)

Kirurški instrumenti, ortopedični aparati modrei, umetne roke in noge, berglje, ernanični pasovi, elastični pasovi in nogavice, suspenzori, elektroterapevtski aparati, aparati za umetno dihanje ter predmeti za bolnike

Zaloga

predmetov za kirurška zdravljenja, angleški predmeti od gumija in nepremočljivih snovi

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priznana izvrstno, bolečine blažilec mazilo dobiva se po 80 stot., 1.40 K in po 2 K po vseh lekarnah.

Pri vkupovanju tega posvoda priljubljenega domačega zdravila naj se pazi edino le na originalne steklenice v zavrtki z našo varstveno znamko »SIDRO« iz Richterjeve lekarne in le tedaj je gotovo, da se sprejme originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi

Elizabetine ulice 5.

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva

XXXIV. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija, ki je jedina v Avstriji zakonito dovoljena, obsega 16 404 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.900 kron. Glavni dobiček znaša v gotovini:

200.000 kron

Zrebanje nepreklicno dne 12. decembra 1901. Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije na Duna u, III., Vordere Zollamtsstrasse 7 in v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštah, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralci načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopolnjuje poštne prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddel. k za državne loterije.

THE MUTUAL

zavarovalna družba za življenje v New-York-u.

Ustanovljena 1842.

Čisto vzajemna.

Splošno premoženje dne 1. januarja 1901.

1.607,625.487.39 kron.

Čisti dobiček v korist zavarovancev leta 1900.

42,873.909 kron.

Cela pokritna svota za vsa v Avstriji zaključena zavarovanja je vložena pri c. kr. ministerijalnemu plačilnemu uradu na Dunaju.

Glavno ravnateljstvo za Avstrijo

na Dunaju I., Lobkowitzplatz šte. 1.

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavrtkih).

Zrebanje nepreklicno
16. januarja 1902.

Loterija za ogrevalne sobe
glavni dobiček 60.000 kron

vrednosti.

Srečke
po 1 krono.

prilagočajo:
Josip Bolaffio, Mandl & C.o, Mercurio
Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiffmann, Josip Zoldan.

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14.

Toči vina prve vrste:

Bela vipavska . . . liter po 36 kr.
Črna istrska . . . „ „ 36 „
Istrski refošk . . . „ „ 48 „

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gor-
skimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.

Družinam se pošilja na dom od 10 litrov
naprej: **Ipavsko belo liter po 28 kr.,**
črno istersko liter po 28 kr.

Prilagočajo se tudi krčmarjem, katerim dajem
vinood 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

Telefon 529.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če
tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4 %
Rentni davek od hranilnih ulog plačuje
zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

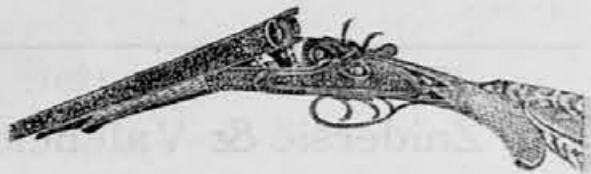
Posojila dajejo se samo zadružnikom in sicer
na vknjižbo po 5 1/2 %, na menico po 6 %
na zastave po 5 1/2 %.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od
3—4 popoldne.

Izplačuje se: vsaki dan ob uradnih urah
ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Razsežno jamstvo

Ludovik Borovnik

tovarna in izdelovalnica precizijskih pušk
Borovlje (Ferlach) Koroško

prilagočajo

svoje najboljše in zanesljive puške vseh zistemov
in kalibrov. Znamenite in oestrorelnne puške za
šibre, risanice, lovske kratke puške in dvo-
cevke za cele krogle iz dobrega kovanega maderijala
najsolidnejše puškarsko ročno delo ter dobro preskušano.
Komade, ki ne ugaajo, sprejmem nazaj, jih zamenjam
ali pa povrnem denar. Sprejemam v popraviljanje
vse, udelavam cevi v stare puške, nova kopita, pre-
delavam puške za nabijanje od spredaj v take za na-
bijanje od zadaj itd. Pri najsolidnejšem delu.
zmerne cene.

Slovenski cenik pošljem na zahtevanje brez-
plačno in franko

Cene zmerne.

Najizvrstnejše, najboljše in najcenejše

tamburice

izdeluje in pošilja

Prva siseska tovarna tamburice

J. Stjepušin
Sisek (Hrvatska)

Tovarna je bila odlikovana na svetov-
nej pariski razstavi 1900 in na miljenjski
razstavi 1896

Velik ilustrovan cenik se pošilja na zahtev vsakemu
brezplačno in franko.

Redka prilika.

300 komadov za 1 gl. 80 novč.

Ena krasna pozlačena ura z 3 letnim jamstvom točno-
iđoča, in lepo veretico: 1 krasen koljer iz orien-
talnih biserv, moderni kinč za dame za na vrat ali
lasi, patentovana zatvorka: 1 krasen žepni nož od
nikla z dvema rezili; 1 pisalna priprava od nikla; 1
krasna broša za dame (novost); 1 par krasnih uhanov
iz sinili briljantov (jako zmotljivo); 1 krasna špila za
kravato (patentovana); 1 eleg. žepno ogledalo (bel-
gijsko steklo); 1 dobrodišeče milo; 1 eleg. držalo za
kravate; 35 angl. predmetov za dopisovanja in še 250
komadov raznih predmetov, koji so doima neobhodno
potrebni z uro vred, ki sama toliko velja, stane le
1 gl. 80. Razpošiljasmo nekaj časa po povzetju.
Mejnarodna izvozna tvrdka

M. B. Bravmann. Krakovo.

Kar ne ugaia, denar nazaj.